

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως: 103/2015
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(Τμήμα Γ΄)

Συνεδρίαση της 18^{ης} Μαΐου 2015

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Βασιλική Δούσκα, Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

Μέλη : Ανδρέας Γραμματικός, Παναγιώτης Παναγιωτουνάκος, Παναγιώτης Σπανός, Ευγενία Βελώνη, Κωνσταντίνος Κατσούλας, Αθηνά Αλεφάντη, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής: Παναγιώτης Παναγιωτουνάκος, Νομικός Σύμβουλος του Κράτους

Αριθμός Ερωτήματος: Αριθ. πρωτ. 9493/616/12-2-2014 Γενικής Διεύθυνσης Διοικητικής Υποστήριξης – Διεύθυνσης Διοικητικών Υπηρεσιών – Τμήμα Διοίκησης Προσωπικού του πρώην Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, ήδη Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας & Τουρισμού (τομέας Μεταφορών και Επικοινωνιών).

Περίληψη ερωτήματος: *Εάν η αναδρομική τοποθέτηση του Δημητρίου Κοτσοβόλη ως προϊστάμενου της Γενικής Διεύθυνσης Επικοινωνιών του άνω Υπουργείου, σε συμμόρφωση προς την υπ' αριθμ. 3641/2010 ακυρωτική απόφαση του Σ.τ.Ε, για τριετή θητεία από 23-5-2005 έως 23-5-2008 συνεπάγεται, προς το σκοπό πλήρους μισθολογικής αποκατάστασής του και την αναδρομική παράταση της θητείας αυτής, πέραν της τριετίας, έως την επιλογή και τοποθέτηση των νέων προϊσταμένων γενικών διευθύνσεων που έγινε στις 10-6-2009.*

Επί του ανωτέρω ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Γ΄) γνωμοδότησε ως εξής:

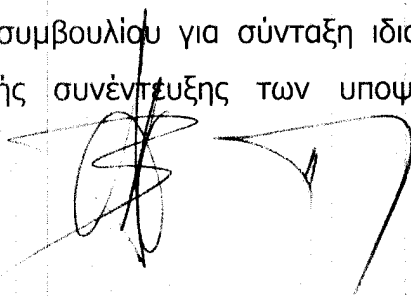
I. ΙΣΤΟΡΙΚΟ:

Από το διδόμενο από την υπηρεσία πραγματικό και τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης προκύπτουν τα εξής:

Με την υπ' αριθμ. 30825/2773/23-5-2005 απόφαση του τότε Υφυπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών «*Τοποθέτηση προϊσταμένων στις Γενικές Διευθύνσεις Μεταφορών, Διοικητικής Υποστήριξης και Επικοινωνιών του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών*», τοποθετήθηκαν ως προϊστάμενοι των Γενικών Διευθύνσεων του τότε Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών, με τριετή θητεία, οι παρακάτω υπάλληλοι, οι οποίοι είχαν επιλεγεί, κατ' εφαρμογή του συστήματος επιλογής προϊσταμένων γενικών διευθύνσεων του Δημοσίου κλπ. του ν. 3260/2004, από το Ειδικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο του άρθρου 9 του τελευταίου νόμου, ως ακολούθως: η Ευαγγελία Τσάγκα, ως Προϊσταμένη της Γενικής Διεύθυνσης Μεταφορών, ο Βασίλειος Καλλιβωκάς ως Προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης Διοικητικής Υποστήριξης και Ζωή Πρωτοψάλτη, ως Προϊσταμένη της Γενικής Διεύθυνσης Επικοινωνιών.

Η τριετής θητεία των ανωτέρω υπαλλήλων έληξε στις 23-5-2008 και αυτοί εξακολούθησαν, όπως αναφέρει στο ερώτημα η υπηρεσία, να ασκούν τα καθήκοντά τους έως την επιλογή και τοποθέτηση των νέων προϊσταμένων Γενικών Διευθύνσεων, η οποία έγινε στις 10-6-2009.

Ο Δημήτριος Κοτσοβόλης, υπάλληλος του Υπουργείου Μεταφορών και Μεταφορών και υποψήφιος για την επιλογή των Γενικών Διευθυντών του ίδιου Υπουργείου, με την από 5-8-2009 αίτηση ακύρωσης προσέβαλε την επιλογή και τοποθέτηση των ως άνω υπαλλήλων. Επί της εν λόγω αιτήσεως ακυρώσεως εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 3641/2010 απόφαση του Τμήματος Γ΄ του Συμβουλίου της Επικρατείας, με την οποία ακυρώθηκε η παράλειψη τοποθέτησής του ως προϊσταμένου Γενικής Διεύθυνσης, με τριετή θητεία, σε μια εκ των προαναφερομένων Γενικών Διευθύνσεων, η οποία εκδηλώθηκε με την έκδοση της ως άνω υπ' αριθμ. 30825/2773/23-5-2005 απόφασης του Υφυπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών, λόγω της παράλειψης του αρμόδιου για την επιλογή ειδικού υπηρεσιακού συμβουλίου για σύνταξη ιδιαίτερου πρακτικού κατά τη διαδικασία της προφορικής συνέντευξης των υποψηφίων,

σύμφωνα με τα ειδικότερα εκτιθέμενα στο αιτιολογικό της ακυρωτικής απόφασης, η δε υπόθεση αναπέμφθηκε στη διοίκηση για νέα νόμιμη κρίση.

Η υπηρεσία διαβίβασε την εν λόγω ακυρωτική απόφαση στο αρμόδιο πλέον, σύμφωνα με το άρθρο 46 παρ. 2 του ν. 3979/2011, Ειδικό Συμβούλιο Επιλογής Προϊσταμένων (ΕΙ.Σ.Ε.Π.) της διάταξης του άρθρου 157 του ν. 3528/2007, για νέα νόμιμη κρίση.

Το Ειδικό Συμβούλιο Επιλογής Προϊσταμένων (ΕΙ.Σ.Ε.Π.) κατά τη συνεδρίασή του που πραγματοποιήθηκε στις 12 Ιουλίου 2012 και σε συμμόρφωση προς την υπ' αριθμ. 3641/2010 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας επανέλαβε τη διαδικασία επιλογής και επέλεξε (με το υπ' αριθμ. Πρακτικό 17/12-7-2012) για την κάλυψη των τριών (3) θέσεων των Γενικών Διευθύνσεων του τότε Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών, α) Διοικητικής Υποστήριξης, β) Μεταφορών και γ) Επικοινωνιών, τους Βασίλειο Καλλιβωκά, Ευαγγελία Τσάγκα και τον Δημήτριο Κοτσοβόλη, αντί της Ζωής Πρωτοψάλτη. Ακολούθως με την υπ' αριθ. 32226/3719/25-9-2012 απόφαση του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων τοποθετήθηκαν ως προϊστάμενοι Γενικών Διευθύνσεων, «αναδρομικά από 23-5-2005 και για τρία (3) έτη», οι εν λόγω υπάλληλοι, που είχαν επιλεγεί, και συγκεκριμένα: α) η Ευαγγελία Τσάγκα, ως Προϊσταμένη της Γενικής Διεύθυνσης Μεταφορών, ο Βασίλειος Καλλιβωκάς, ως Προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης Διοικητικής Υποστήριξης και ο Δημήτριος Κοτσοβόλης ως Προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης Επικοινωνιών.

Στη συνέχεια και σε πλήρη συμμόρφωση προς την ως άνω απόφαση του ΣΤΕ η υπηρεσία αποκατέστησε διοικητικώς και μισθολογικώς τον Δημήτριο Κοτσοβόλη για την περίοδο από 23-5-2005 μέχρι 23-5-2008 (βλ. συναφώς για τη συμμόρφωση αυτή την υπ' αριθ. 22/2013 απόφαση του Τριμελούς Συμβουλίου του ΣΤΕ του άρθρ. 2 ν. 3068/2002 που απορρίπτει σχετική αίτηση του).

Ο ίδιος, συνταξιοδοτηθείς εν τω μεταξύ, με τις από 10-11-2013 και 30-8-2013 αιτήσεις θεραπείας-αναφορές του, ζήτησε την αναδρομική αποκατάστασή του ως Προϊσταμένου Γενικής Διεύθυνσης του Υπουργείου και για την μετέπειτα περίοδο, δηλ. από 24-5-2008 μέχρι 10-6-2009, οπότε τοποθετήθηκαν οι νέοι Γενικοί Διευθυντές. Μετά από αλληλογραφία της υπηρεσίας με το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους (βλ. το υπ' αριθμ. 63496/595/13-12-2013 έγγραφο της Διεύθυνσης Οικονομικής Διαχείρισης της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών και το υπ' αριθμ. 2/103278/0022/26-11-2013 έγγραφο του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους), ως προς τη δυνατότητα και

το εύρος της εν λόγω αναδρομικής αποκατάστασης του εν λόγω υπαλλήλου, υποβλήθηκε στο Γραφείο μας το ως άνω ερώτημα.

II.- ΚΡΙΣΙΜΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

α) Στη διάταξη του άρθρου 95 παρ. 5 του Συντάγματος, όπως ισχύει μετά την αναθεώρηση του 2001, ορίζεται:

«Άρθρο 95.

1...2...5. Η διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις. Η παράβαση της υποχρέωσης αυτής γεννά ευθύνη για κάθε αρμόδιο όργανο, όπως νόμος ορίζει. Νόμος ορίζει τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης της διοίκησης».

β) Στη διάταξη του άρθρου 50 του π.δ. 18/1989 «Κωδικοποίηση νόμων για το Σ.τ.Ε.» (Α' 8) ορίζεται:

«Άρθρο 50

1. Η απόφαση που δέχεται την αίτηση ακυρώσεως απαγγέλλει την ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης και συνεπάγεται νόμιμη κατάργηση της έναντι όλων, είτε πρόκειται για κανονιστική είτε πρόκειται για ατομική πράξη

2....3....4. Οι διοικητικές αρχές, σε εκτέλεση της υποχρέωσης τους κατά το άρθρο 95 παρ. 5 του Συντάγματος, πρέπει να συμμορφώνονται ανάλογα με κάθε περίπτωση, με θετική ενέργεια προς το περιεχόμενο της απόφασης του Συμβουλίου, ή να απέχουν από κάθε ενέργεια που είναι αντίθετη προς όσα κρίθηκαν από αυτό. Ο παραβάτης, εκτός από τη δίωξη κατά το άρθρο 259 του Ποινικού Κώδικα, υπέχει και προσωπική ευθύνη για αποζημίωση.

5. Οι αποφάσεις της Ολομέλειας, ακυρωτικές και απορριπτικές καθώς και των Τμημάτων, αποτελούν μεταξύ των διαδίκων δεδικασμένο που ισχύει και σε κάθε υπόθεση ή διαφορά ενώπιον δικαστικής ή άλλης αρχής, κατά την οποία πρόχει το διοικητικής φύσεως ζήτημα που κρίθηκε από το Συμβούλιο».

γ) Στις διατάξεις του άρθρου 8 παρ. 9 του ν. 3260/2004 «Ρυθμίσεις του συστήματος προσλήψεων και θεμάτων δημόσιας διοίκησης» (Α' 151), όπως ίσχυαν κατά τον κρίσιμο χρόνο (της σχετικής προκήρυξης 20-10-2004), ορίζεται:

«Άρθρο 8 Προϊστάμενοι οργανικών μονάδων.

Επαναφέρονται σε ισχύ οι διατάξεις των παραγράφων 1-16 του άρθρου 36 του ν. 2190/1994 και αντικαθίστανται ως ακολούθως:

«1. Προϊστάμενοι όλων των οργανικών μονάδων τοποθετούνται υπάλληλοι με βαθμό Α των κατηγοριών ΠΕ, ΤΕ και ΔΕ, σύμφωνα με όσα ορίζονται στις επόμενες

παραγράφους. Ως οργανικές μονάδες της παραγράφου αυτής νοούνται η γενική διεύθυνση, η διεύθυνση, το τμήμα, το γραφείο, το αυτοτελές τμήμα, το αυτοτελές γραφείο, καθώς και τυχόν ενδιάμεσα επίπεδα διοίκησης, όπως αυτό προβλέπονται από τις οικείες οργανικές διατάξεις.

2. Η επιλογή Προϊσταμένων Γενικών Διευθύνσεων γίνεται ύστερα από αίτηση υποψηφιότητας, η οποία υποβάλλεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία που τάσσεται από τον οικείο Υπουργό ή το μονομελές όργανο διοίκησης του Ν.Π.Δ.Δ. και η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δέκα (10) ημερών, από το ειδικό υπηρεσιακό συμβούλιο, που συγκροτείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 29 του νόμου αυτού. Η επιλογή γίνεται με βάση τα στοιχεία του προσωπικού μητρώου κάθε υπαλλήλου από τα οποία ιδιαίτερα εκτιμώνται η άρτια επαγγελματική κατάρτιση και οι επιστημονικές γνώσεις, η δραστηριότητα στην υπηρεσία, η ικανότητα ανάληψης πρωτοβουλιών και ευθυνών, η ευχέρεια προγραμματισμού και συντονισμού, καθώς και η ικανότητα υποκίνησης των υφισταμένων για την επίτευξη στόχων. Εφαρμόζονται επίσης και οι διατάξεις της δεύτερης περιόδου του πρώτου εδαφίου της παρ. 7 του άρθρου 82 του Υπαλληλικού Κώδικα (βιογραφικό σημείωμα), καθώς και του δεύτερου και τρίτου εδαφίου της αυτής παραγράφου. Ως Προϊστάμενοι Γενικών Διευθύνσεων επιλέγονται μόνιμοι υπάλληλοι της κατηγορίας ΠΕ με βαθμό Α' και με την προϋπόθεση ότι έχουν διατελέσει ή είναι Προϊστάμενοι Διευθύνσεων κατά την ημέρα υποβολής της αίτησης υποψηφιότητας. Σε περίπτωση που Προϊστάμενος Γενικής Διεύθυνσης δεν επιλέγεται για δεύτερη φορά, καταλαμβάνει κενή θέση Προϊσταμένου Διεύθυνσης και αν δεν υπάρχει, καταλαμβάνει την πρώτη θέση Προϊσταμένου Διεύθυνσης που θα κενωθεί. Ως τότε θεωρείται Προϊστάμενος Διεύθυνσης και τα καθήκοντά του προσδιορίζονται με απόφαση του οικείου Υπουργού ή του μονομελούς οργάνου διοίκησης του Ν.Π.Δ.Δ., ανάλογα με τις υπηρεσιακές ανάγκες. Επίσης, οι Γενικοί Διευθυντές, οι οποίοι δεν επιλέγονται πάλι μετά τη λήξη της θητείας τους, μπορούν να αποχωρήσουν από την υπηρεσία διατηρούντες τις αποδοχές του Γενικού Διευθυντή, εφόσον υποβάλουν αίτηση παραίτησης μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο (2) μηνών από την ανακοίνωση της μη επανεπιλογής τους.

3...4...5... 6...7..8...

9. Όσοι επιλέγονται από το ειδικό υπηρεσιακό συμβούλιο του άρθρου 29 και τα Υπηρεσιακά συμβούλια τοποθετούνται, με απόφαση του οικείου οργάνου, ως προϊστάμενοι σε αντίστοιχου επιπέδου οργανικές μονάδες για τρία (3) έτη. Οι τοποθετούμενοι ως προϊστάμενοι εξακολουθούν να ασκούν τα καθήκοντά τους και

μετά τη λήξη της θητείας τους ως την τυχόν επανεπιλογή τους ή την τοποθέτηση του προϊσταμένου.

10...11...»

δ) Στις διατάξεις των άρθρων 84, 85, 86, 87, 169 παρ. 1 και Τρίτο του ν. 3528/2007 «Κύρωση του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Υπαλλήλων και υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ.» (Α' 26) (Υ.Κ.), όπως ίσχυαν αρχικώς ορίζονται μεταξύ άλλων τα εξής:

«Άρθρο 84 Προϊστάμενοι οργανικών μονάδων.

1. Ως προϊστάμενοι Γενικής Διεύθυνσης επιλέγονται υπάλληλοι της κατηγορίας ΠΕ με βαθμό Α' και είκοσι (20) τουλάχιστον έτη υπηρεσίας, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν διατελέσει ή είναι προϊστάμενοι Διεύθυνσης κατά την ημέρα υποβολής της αίτησης υποψηφιότητας. Αν δεν υπάρχουν υποψήφιοι με είκοσι (20) έτη υπηρεσίας, η θέση του προϊσταμένου Γενικής Διεύθυνσης επαναπροκηρύσσεται και καλούνται υποψήφιοι με δεκαοκτώ (18) τουλάχιστον έτη υπηρεσίας.

2. Ως προϊστάμενοι Διεύθυνσης ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικών μονάδων επιλέγονται ...

3. Ως προϊστάμενοι Τμήματος και αυτοτελούς γραφείου ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικής μονάδας επιλέγονται ...

4. Τον προϊστάμενο μη αυτοτελούς γραφείου ή αντίστοιχου επιπέδου μη αυτοτελούς οργανικής μονάδας ορίζει ...

5...».

«Άρθρο 85 Κριτήρια για το σχηματισμό της κρίσης

1. Η επιλογή των προϊσταμένων Γενικής Διεύθυνσης γίνεται από το Ειδικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο βάσει κριτηρίων που αξιολογούνται ως ακολούθως:

α. Επαγγελματικά - Τεχνικά προσόντα -

.....

β. Εργασιακή - Διοικητική εμπειρία

.....

γ. Ικανότητες - δεξιότητες

.....

2. Η επιλογή των προϊσταμένων Διεύθυνσης ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικής μονάδας γίνεται από το οικείο υπηρεσιακό συμβούλιο βάσει κριτηρίων που αξιολογούνται ως ακολούθως:....

3...4...5...6...7...8...».

«Άρθρο 86 Επιλογή προϊσταμένων οργανικών μονάδων

1. Η κατάταξη των υποψηφίων γίνεται βάσει της βαθμολογίας που ο κάθε υποψήφιος λαμβάνει σύμφωνα με τα κριτήρια του προηγούμενου άρθρου και η επιλογή γίνεται κατά φθίνουσα σειρά βαθμολογίας και κατά τη διαδικασία των επόμενων παραγράφων.

2. α) Η επιλογή προϊσταμένων Γενικών Διευθύνσεων γίνεται από το Ειδικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο ύστερα από κοινή απόφαση-προκήρυξη του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του οικείου Υπουργού και προκειμένου για Ν.Π.Δ.Δ. του Υπουργού που το εποπτεύει, με την οποία προσδιορίζονται οι κενές θέσεις προϊσταμένων Γενικών Διευθύνσεων και καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις συμμετοχής στη διαδικασία της επιλογής.

β) Η προκήρυξη εκδίδεται πέντε (5) μήνες πριν από τη λήξη της θητείας των υπηρετούντων προϊσταμένων Γενικών Διευθύνσεων και περίληψη της δημοσιεύεται σε δύο (2) τουλάχιστον ημερήσιες εφημερίδες της Αθήνας. Εάν πρόκειται για Ν.Π.Δ.Δ. που εδρεύει εκτός Αθηνών, η περίληψη δημοσιεύεται και σε μία εφημερίδα ημερήσια ή εβδομαδιαία της έδρας του Ν.Π.Δ.Δ., εφόσον εκδίδεται. Για λόγους ευρύτερης δημοσιότητας ο οικείος φορέας καταχωρεί την προκήρυξη στην ιστοσελίδα του. Η τυχόν μη καταχώρηση της προκήρυξης στην ιστοσελίδα του οικείου φορέα δεν επηρεάζει το κύρος της σχετικής διαδικασίας.

γ) Δικαίωμα υποβολής αίτησης υποψηφιότητας έχουν και υπάλληλοι άλλων δημόσιων υπηρεσιών ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, εφόσον πληρούν τους όρους και τις προϋποθέσεις της προκήρυξης. Η αίτηση υποψηφιότητας συνοδεύεται από βιογραφικό σημείωμα που συντάσσεται με ευθύνη του υποψηφίου και το περιεχόμενο του οποίου προκύπτει από τα στοιχεία του προσωπικού μητρώου του υπαλλήλου.

δ) Το Ειδικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο ελέγχει σε πρώτο στάδιο όλες τις αιτήσεις υποψηφιοτήτων εάν και κατά πόσο πληρούν τους όρους του νόμου και της προκήρυξης.

Όσοι από τους υποψηφίους δεν πληρούν τους όρους της προκήρυξης αποκλείονται με απόφαση του Ειδικού Υπηρεσιακού Συμβουλίου από την περαιτέρω διαδικασία.

Σε δεύτερο στάδιο, το Ειδικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο μοριοδοτεί κάθε υποψήφιο, κατά τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 85. Ειδικώς, για τη συνέντευξη, το Ειδικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο καλεί κάθε υποψήφιο χωριστά, προκειμένου να μορφώσει γνώμη για την προσωπικότητα, την ικανότητα και την εν

γένει καταλληλότητα του για την άσκηση των καθηκόντων του προϊσταμένου Γενικής Διεύθυνσης.

ε) Οι Προϊστάμενοι Γενικών Διευθύνσεων των οποίων η θητεία λήγει, εξακολουθούν να διατηρούν τη θέση τους και να ασκούν τα καθήκοντα τους έως την επιλογή και τοποθέτηση νέων Προϊσταμένων.

στ) Σε περίπτωση που προϊστάμενος Γενικής Διεύθυνσης δεν επιλέγεται για δεύτερη φορά, καταλαμβάνει κενή θέση προϊσταμένου Διεύθυνσης και αν δεν υπάρχει, καταλαμβάνει την πρώτη θέση προϊσταμένου Διεύθυνσης που θα κενωθεί. Ως τότε θεωρείται προϊστάμενος Διεύθυνσης και τα καθήκοντα του προσδιορίζονται με απόφαση του οικείου Υπουργού ή του μονομελούς οργάνου διοίκησης του Ν.Π.Δ.Δ., ανάλογα με τις υπηρεσιακές ανάγκες. Η θητεία του ανανεώνεται αυτόματα εκτός εάν με απόφαση του οικείου υπηρεσιακού συμβουλίου απαλλαγεί από τα καθήκοντα του προϊσταμένου Διεύθυνσης για σοβαρό λόγο αναγόμενο στην πλημμελή άσκηση αυτών.

Επίσης, οι προϊστάμενοι Γενικής Διεύθυνσης, οι οποίοι δεν επιλέγονται πάλι μετά τη λήξη της θητείας τους, μπορούν να αποχωρήσουν από την υπηρεσία διατηρώντας τις αποδοχές του προϊσταμένου Γενικής Διεύθυνσης, εφόσον υποβάλουν αίτηση παραίτησης μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο (2) μηνών από την ανακοίνωση της μη επανεπιλογής τους.

ζ) Αν κενωθεί θέση προϊσταμένου Γενικής Διεύθυνσης πριν από τη λήξη της θητείας ή συσταθεί νέα, το Ειδικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο επιλέγει νέο προϊστάμενο για το υπόλοιπο της θητείας σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις.

3.α) Η επιλογή προϊσταμένων Διευθύνσεων, Τμημάτων και αυτοτελών γραφείων ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικών μονάδων γίνεται από το οικείο υπηρεσιακό συμβούλιο,...

4. Όσοι επιλέγονται από το Ειδικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο και τα υπηρεσιακά συμβούλια τοποθετούνται, με απόφαση του οικείου οργάνου, ως προϊστάμενοι σε αντίστοιχου επιπέδου οργανικές μονάδες για τρία (3) έτη... Οι τοποθετούμενοι ως προϊστάμενοι εξακολουθούν να ασκούν τα καθήκοντα τους και μετά τη λήξη της θητείας τους ως την τυχόν επανεπιλογή τους ή την τοποθέτηση του νέου προϊσταμένου.

5... 6... 7... 8... 9...»

«Άρθρο 87 Αναπλήρωση προϊσταμένων

1. Τον προϊστάμενο, που απουσιάζει ή κωλύεται, αναπληρώνει στα καθήκοντα του ο ανώτερος κατά βαθμό προϊστάμενος των υποκείμενων οργανικών μονάδων και

επί ομοιοβάθμων ο προϊστάμενος που έχει ασκήσει περισσότερο χρόνο καθήκοντα προϊσταμένου. Το αρμόδιο για την τοποθέτηση προϊσταμένων όργανο μπορεί, τηρουμένου του προβαδίσματος των βαθμών, να ορίσει ως αναπληρωτή προϊσταμένου οργανικής μονάδας, που απουσιάζει ή κωλύεται, έναν από τους προϊσταμένους των υποκείμενων οργανικών μονάδων.

2. ...

3. Το αρμόδιο για το διορισμό όργανο μπορεί με απόφαση του να ορίσει ως αναπληρωτή προϊσταμένου οργανικής μονάδας τον προϊστάμενο άλλης οργανικής μονάδας του ίδιου επιπέδου.

4. Αν κενωθεί ή συσταθεί θέση προϊσταμένου οργανικής μονάδας, έως την τοποθέτηση νέου προϊσταμένου εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του παρόντος άρθρου. Ο αναπληρωτής προϊσταμένου οργανικής μονάδας κατά την παράγραφο αυτή δικαιούται το προβλεπόμενο για τη θέση επίδομα από την έναρξη της αναπλήρωσης».

«Άρθρο 169 Μεταβατικές διατάξεις

1. Οι κατά την έναρξη ισχύος του άρθρου 85 του παρόντος προϊστάμενοι οργανικών μονάδων, εφόσον έχουν επιλεγεί σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3260/2004 (ΦΕΚ 151 Α'), εξακολουθούν να ασκούν τα καθήκοντα τους μέχρι τη λήξη της θητείας για την οποία έχουν επιλεγεί.

2... 3...4...»

«Άρθρο τρίτο

Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως πλην των διατάξεων των άρθρων 84, 85 και 86, οι οποίες αρχίζουν να ισχύουν από 1ης Ιανουαρίου 2008».

III.- ΕΡΜΗΝΕΙΑ

α) Κατά την έννοια των διατάξεων των άρθρων 95 παρ. 5 του Συντάγματος και 50 παρ. 4 του π.δ/τος 18/1989 η Διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις ακυρωτικές αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας, όταν δε ενεργεί αυτή κατά συμμόρφωση προς ακυρωτική απόφαση του Σ.τ.Ε. έχει υποχρέωση όχι μόνο να θεωρήσει ανίσχυρη και μη υφιστάμενη νομικώς τη διοικητική πράξη που ακυρώθηκε αλλά και να προβεί με θετικές ενέργειες στην αναμόρφωση της νομικής κατάστασης που δημιουργήθηκε στο μεταξύ βάσει της πράξεως που ακυρώθηκε (Σ.τ.Ε. 748/2009, 401/2009, 580/2009, 2764/2008, 1229/2008, 1378, 1599/2004, 468/2003, 7, 8 και 2522/2002, 915/2001), ανακαλώντας και τροποποιώντας τις παραπάνω διοικητικές πράξεις ή εκδίδοντας νέες πράξεις με αναδρομική ισχύ, εφόσον συντρέχει περίπτωση,

με σκοπό την αποκατάσταση των πραγμάτων στη θέση στην οποία θα ήταν αν εξαρχής δεν είχε εκδοθεί η διοικητική πράξη που ακυρώθηκε και χωρίς δέσμευση από το χρόνο που διέδραμε στο μεταξύ (Σ.τ.Ε. 1016/2009, 10161/2005). Το ειδικότερο δε περιεχόμενο και η έκταση των υποχρεώσεων της Διοίκησης προσδιορίζεται από το αντικείμενο της ακύρωσης, δηλαδή από το είδος και τη φύση της ακυρωθείσας πράξης καθώς και από την κρίση ή τις κρίσεις επί των διοικητικής φύσης ζητημάτων που περιέχονται στην απόφαση του Δικαστηρίου και δημιουργούν δεδικασμένο ως προς τη συγκεκριμένη περίπτωση.

Εξάλλου, κατά την έννοια των ίδιων διατάξεων, η ακύρωση διοικητικής πράξης ή παράλειψης επαναφέρει την υπόθεση στο χρόνο έκδοσης ή συντέλεσης της (Σ.τ.Ε. 748/2009).

Στην περίπτωση της σύνθετης διοικητικής ενέργειας, η Διοίκηση οφείλει να τη συνεχίσει από το σημείο από το οποίο διακόπηκε, με επανάληψη των σχετικών πράξεων (Σ.τ.Ε. 2987/2002, 1183/2001, 2256/1987).

β) Κατά την επανάληψη της πράξης, η αναδρομική της ισχύς άλλοτε είναι υποχρεωτική, είτε κατ' εφαρμογή των διατάξεων που προβλέπουν την έκδοση της είτε από τη φύση της και άλλοτε απλώς επιτρέπεται, ιδίως εάν η αναδρομική ισχύς αποβλέπει στην πραγμάτωση του αποτελέσματος της ακυρωτικής απόφασης (Σ.τ.Ε. 207/1977, Σηλιωτόπουλος Εγχ. Διοικ. Δικ. 1993, παρ. 567, 568, 569, 570).

Επίσης, όταν η Διοίκηση συμμορφώνεται προς ακυρωτική απόφαση που αναφέρεται σε υπηρεσιακή κατάσταση υπαλλήλου του Δημοσίου, έχει υποχρέωση να χωρήσει στην αναμόρφωση της νομικής κατάστασης που δημιουργήθηκε βάσει της πράξης που ακυρώθηκε (Ολ. Σ.τ.Ε. 1820/89), ανακαλώντας ή τροποποιώντας τις διοικητικές πράξεις που εκδόθηκαν κατά τη διάρκεια του τεκμηρίου της νομιμότητας της πράξης που ακυρώθηκε και στηρίζονται σ' αυτή και εφόσον τούτο απαιτείται να εκδώσει νέες (Σ.τ.Ε. 2909/1994, 4761/1987, 119/1988).

Ειδικότερα, εάν η διοίκηση συμμορφούμενη προς ακυρωτική απόφαση του Σ.τ.Ε., εκδώσει νέα πράξη υπηρεσιακής μεταβολής, έχει υποχρέωση, στο πλαίσιο της οφειλόμενης απ' αυτή καθολικής και πλήρους αποκατάστασης του δικαιωθέντος υπαλλήλου, να προσδώσει στην πράξη αυτή αναδρομική ισχύ και να καταβάλει στον υπάλληλο αναδρομικώς τις αποδοχές του (Σ.τ.Ε. 2522/2002, Ε.Σ. 1640/2007), διαφορετικά αυτός μπορεί, επικαλούμενος την ακυρωτική απόφαση του Σ.τ.Ε., να ζητήσει κατ' άρθρ. 105 Εισ.Ν.Α.Κ., την αποκατάσταση της ζημίας του, η οποία βρίσκεται σε αιτιώδη σύνδεσμο με την παράνομη πράξη ή παράλειψη της Διοίκησης που ακυρώθηκε (Σ.τ.Ε. 580/2009, 1229/2008, 969/2008, 1599/2007, 1378/2007,

3629-31/2001, 3303/2001, 919/2001, 1631/2000, 2909/1994) και η οποία (ζημιά) συναρτάται με το ύψος των μη καταβληθεισών αναδρομικών αποδοχών (Σ.Τ.Ε. (Ολ.) 1820/1989, 3358/2003, 2909/1994).

γ) Ως προς το ζήτημα της δυνατότητας παράτασης ή μη της τριετούς θητείας των προϊσταμένων των γενικών διευθύνσεων που έχουν επιλεγεί και τοποθετηθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του το ν. 3260/2004, ενόψει της παρεμβολής της ισχύος του νέου Υπαλληλικού Κώδικα (ν. 3528/2007) λεκτέα τα εξής:

Αν και στη διάταξη του άρθρου 36 παρ. 9 του ν. 2190/1994, όπως αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 8 του ν. 3260/2004 προβλεπόταν ότι η τριετής θητεία όσων επιλέγονται και τοποθετούνται, σύμφωνα με τις διατάξεις του, ως προϊστάμενοι γενικών διευθύνσεων εξακολουθούν να ασκούν τα καθήκοντά τους και μετά τη λήξη της θητείας τους και ως την τυχόν επανεπιλογή τους ή την τοποθέτηση του προϊσταμένου, εν τούτοις, επειδή με τη νεώτερη μεταβατική διάταξη του άρθρου 169 του ν. 3528/2007, σε συνδυασμό της με εκείνη της ρήτρας για την έναρξη ισχύος του άρθρου 85 του ίδιου νόμου (άρθρο τρίτο) προβλέφθηκε, αντιθέτως, ότι οι, κατά την έναρξη ισχύος του άρθρου 85 του νόμου αυτού, προϊστάμενοι οργανικών μονάδων, εφόσον είχαν επιλεγεί σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3260/2004, εξακολουθούν να ασκούν τα καθήκοντα τους μέχρι όμως τη λήξη της θητείας τους, προκύπτει σαφώς ότι καταργήθηκε η προηγούμενη διάταξη του ν. 3260/2004 και συνεπώς δεν χωρεί παράταση της θητείας των εν λόγω προϊσταμένων γενικών διευθύνσεων (ν. 3260/2004), των οποίων η θητεία ήταν ενεργή την 1^η Ιανουαρίου 2008. Στο συμπέρασμα αυτό οδηγεί εκτός από το γράμμα και ο προφανής σκοπός των διατάξεων αυτών, που συνίσταται στην εφαρμογή του νέου αντικειμενικού συστήματος επιλογής προϊσταμένων του ν. 3528/2007, με την άμεση αντικατάσταση του προηγούμενου συστήματος το οποίο είχε προκαλέσει άλλωστε σωρεία αμφισβητήσεων και δικαστικών διενέξεων (βλ. ενδεικτικώς Α.Ι. Τάχου – Ι.Λ. Συμεωνίδη, ΕρμΥΚ υπό τα άρθρα 85 και 86 (ν. 3528/2007), με τη σχετική νομολογία ΣΤΕ και ΔΕΑ), χωρίς μάλιστα να δημιουργείται ζήτημα οποιοδήποτε ζήτημα ασυνέχειας της υπηρεσίας λόγω της ως άνω λήξης της θητείας των γενικών διευθυντών αυτών, λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων του άρθρου 87 παρ. 1 και 4 του Υ.Κ. για την αναπλήρωση των προϊσταμένων ακόμη και στην περίπτωση που κενωθεί η θέση. Η διάταξη εξάλλου του άρθρου 86 παρ. 4 του νέου Υ.Κ. δεν μπορεί να εφαρμοσθεί εν προκειμένω λόγω του ότι αφορά τους επιλεγόμενους σύμφωνα με τις διατάξεις του Προϊσταμένου γενικών διευθύνσεων. Αντίθετη άποψη

θα έθετε εκποδών τη ειδικότερη μεταβατική διάταξη του άρθρου 169 του ίδιου νόμου.

δ) Συνακολούθως προς όσα έγιναν δεκτά αμέσως ως άνω, η αναγνώριση της τριετούς θητείας όσων, κατ' ουσίαν, εξομοιώνονται με τους ανωτέρω επιλεγέντες προϊσταμένους γενικών διευθύνσεων του ν. 3260/2004, λόγω αναδρομικής αποκατάστασώς τους από τη διοίκηση, σε συμμόρφωση με ακυρωτικές αποφάσεις του ΣΤΕ, δεν επιτρέπει την αναδρομική παράταση της θητείας του για το μετέπειτα χρονικό διάστημα.

VI.- Με βάση όσα έγιναν ως άνω δεκτά, εφόσον στην προκείμενη περίπτωση η θητεία του αναδρομικώς επιλεγέντος και τοποθετηθέντος ως Προϊσταμένου Γενικής Διεύθυνσης σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3260/2004 Δ. Κοτσοβόλη, θεωρείται ότι διήρκεσε από 23-5-2005 έως 23-5-2008, κατελήφθη από τη μεταβατική διάταξη του άρθρου 169 του Υ.Κ. ως προς το χρόνο λήξης της χωρίς δικαίωμα παράτασης, για το λόγο δε αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αυτός μπορούσε να ασκήσει κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων τα καθήκοντα του και μετά τη λήξη της θητείας του.

V.- Κατόπιν του συνόλου των προαναφερομένων, επί του τιθεμένου ερωτήματος αρμόζει η αρνητική απάντηση.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 19-5-2015

Η Πρόεδρος του Τμήματος

Βασιλική Δούκα

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.

Ο Εισηγητής

Παναγιώτης Παναγιωτουνάκος

Νομικός Σύμβουλος του Κράτους